

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite: Lausuntopyyntö, Valtioneuvoston asetus fosforin käytöstä maa- ja puutarhataloudessa sekä viher- ja ympäristörakentamisessa, LUONNOS. VN/21436/2021

Lausunto luonnoksesta Valtioneuvoston asetukseksi fosforin käytöstä maa- ja puutarhataloudessa sekä viher- ja ympäristörakentamisessa, VN/21436/2021

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kiittää mahdollisuudesta lausua asetusluonnoksesta. Lausunnossa on huomioitu Elinkeinot, työvoima ja osaaminen -vastuualueen sekä Ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueen näkemykset.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus pitää vesien hyvän tilan saavuttamisen kannalta myönteisenä sitä, että fosforilannoituksen säätely tulee koskemaan kaikkia tiloja ja koko peltoalaa. Lannoitusrajoitukset toimivat portaittain siten, että alemmissa fosforiluokissa fosforilannoitusta voidaan käyttää korkeita fosforiluokkia enemmän, kun taas kahdessa ylimmässä luokassa fosforilannoitusta ei tarvita lainkaan. Tämä periaate mahdollistaa kasvien fosforinsaannin kannalta riittävän lannoituksen ja fosforikuormituksen alentumisen ajan myötä. Maan fosforipitoisuuden vaikutusta vesistökuormitukseen ja lannoitusrajoitusten tasoa perustellaan tutkimukseen viitaten. Lannoitustasoja ja tulee tarkastella nyt ja jatkossakin tuoreisiin tutkimustuloksiin perustuen tavoitteena mahdollisimman vähäinen fosforin ylijäämä. Satotasojen nostamiseksi tulee kannustaa maanparannukseen sekä kasvua rajoittavien tekijöiden tunnistamiseen.

ELY-keskus pitää tärkeänä fosforin käyttömäärien sääntelyn laajentamista viherrakentamiseen. Sen merkitys korostuu taajamien vaikutusalueella olevien vesimuodostumien tilatavoitteen saavuttamisessa. Taajama-alueella kasvualustoissa sallituksi ehdotettu fosforin määrä on suuri. Myös viherrakentamisessa fosforin määrä tulisi rajoittaa siihen mitä kasvit pystyvät tehokkaasti käyttämään.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus katsoo, että asetusehdotus kiristäisi karjanlannan levittämisen poikkeuksia, jolloin kotieläintilojen kustannukset kasvaisivat. Eritoten tämä kohdistuisi ympäristökorvauksen ulkopuolelle jättäytyneille kotieläintiloille, jotka eivät ole kyenneet käytössä olevilla pelloilla sopeuttamaan lannanlevitystä ehdotettuihin rajoitteisiin ja ovat tämän vuoksi jättäytyneet ympäristökorvauksen ulkopuolelle. Valtioneuvoston asetukseksi fosforin käytöstä maa- ja puutarhataloudessa sekä viher- ja ympäristörakentamisessa esitetty karjanlannan poikkeuksien kiristäminen nostaisi kuljettamisen kustannuksia varsinkin tulevaisuudessa yhä enemmän koska kotieläintuotanto tapahtuu nykyistäkin suuremmissa yksiköissä. Tämä puoltaisi poikkeuksien sallimista kuten ympäristötukijärjestelmässä on ollut. Toisaalta lantapoikkeuksen poistuminen parantaisi asetuksen tuloksellisuutta. Lantapoikkeukselle ei ole viljelykasvin fosforinsaannin kannalta perustetta ja käyttämättä jäävä fosfori kuormittaa vesistöjä ennemmin tai myöhemmin. Lantapoikkeusta voidaan hyödyntää

26.08.2022

kaksi vuotta asetuksen voimaantulosta ja siirtymäaikana on mahdollisuus etsiä uutta lannanlevitysalaa tai kehittää lannan jatkojalostamista ja kuljetettavuutta. Kotieläintuotannon kasvavat yksikkökoot lisäävät myös lannan jatkojalostuksen kannattavuutta, mutta jatkojalostusta tulisi myös tukea nykyistä enemmän ja monipuolisemmin samoin kuin lannan käyttöä kasvinviljelytiloilla. Pellon hankkiminen lannan levitysalaksi ilman todellista tarvetta viljelyalan lisäämiselle ei ole vesistökuormituksen vähentämisen kannalta toivottava vaihtoehto.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus katsoo, että fosforisääntely lisäisi lakisääntelyn piirissä olevan fosforin käytön määrää ja siten hallinnon työpanosta. Vaikka lannoitusvalvonnan poistuminen ympäristökorvauksen toimenpiteestä vähentäisi sen valvontavelvoitetta, niin tilalle tulisi kaikkia tiloja fosforin käytön valtioneuvoston asetusta koskevat ehdot ja niiden valvonta. Käytännössä valvonta laajenisi koskemaan entistä suurempaa määrää tiloja. Tähän kasvaneeseen valvontamäärän tulee osoittaa lisää resursseja valvoville viranomaisille. Valvonnan lisääminen lisää byrokratiaa, kun fosforisääntelyinkin osalta tavoitteen tulisi olla byrokratian vähentäminen.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan ehdotetun asetuksen suuri vaikutus olisi sika-, siipikarja- ja turkistarhalantojen käyttöön ja fosforikuormitukseen eritoten, jos näillä tiloilla ei ole sitouduttu ympäristökorvaukseen. Karjanlantapoikkeuksella on ollut edellä mainittujen tilojen kohdalla suuri merkitys lannanlevityspäätöksissä. Tämä heikentää näiden tuotantosuuntien toimintaedellytyksiä, mikä on valitettava suunta hallinnon toimesta. Toisaalta suurin fosforikuormitus tulee pelloilta, joita on lannoitettu yli todellisen tarpeen, ja fosforimäärää rajoittamalla saadaan ajan myötä niidenkin fosforipitoisuus laskusuuntaan ja vesistökuormitus vähenemään. Eri tuotantosuuntien toimintaedellytyksiä tulisi tarvittaessa tasapuolistaa muilla keinoin.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus katsoo, että karjanlannan lannoitustasot ovat sinällään sopivalla tasolla sillä edellytyksellä, että satotason korjauksen edellytykset pysyisivät ennallaan ja lisäksi olisi käytössä enemmän satotasoluokkia, kuten esityksessä on mainittu. Satotasokorotus tulisi sallia kuten ennenkin, eli korkeampi satotaso on saavutettu jonakin aikaisempana vuotena viimeisen viiden vuoden aikana. Yksi- ja monivuotisilla rehunurmilla lannoitustaso on asetusluonnoksessa saman tasoinen mikä nykyisessä ympäristökorvausjärjestelmässä on sallittu sillä edellytyksellä, että satotaso on vähintään 7500 kg ka/ha/v. Asetusluonnoksessa nurmien satotasovaatimusta ei ollut. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan myös nurmilla tulisi olla satotasoon sopeutettu lannoitustaso. Muutoin voi olla vaarana nurmien ylilannoittaminen ainakin karjanlannan osalta, mikä olisi asetuksen tavoitteen vastaista.

ELY-keskus pitää hyvänä asiana sitä, että asetuksessa määritellään myös fosforin pidättämiseen tarkoitettut aineet eikä niiden sisältämää fosforia oteta huomioon fosforilannoituksen enimmäismäärien laskemisessa. Asetuksessa olisi ollut hyvä selkiyttää myös maanparannuskuitujen (nollakuidut ja ravinnekuidut) fosforin huomioon ottaminen lannoituksessa.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt Ylitarkastaja Jaana Rintala ja ratkaissut Johtaja Jonas Liimatta.

Tämä asiakirja KEHA/7530/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/7530/2022 har godkänts elektroniskt

Hyväksyjä Liimatta Jonas 26.08.2022 13:40

Esittelijä Rintala Jaana 26.08.2022 13:16